

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кременчуцький льотний коледж
Відділення фахової підготовки
Циклова комісія аеронавігації

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні циклової комісії
аеронавігації
протокол № 1 від 28.08.2023
Голова циклової комісії

Світлана ДРОЗДОВА

АВІАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кафедра	Циклова комісія аеронавігації (https://klk.univd.edu.ua/uk/dir/153)
Контактний телефон	+38 (067) 4946772
E-mail	leps.nv.klk@gmail.com
ВИКЛАДАЧ	
	Журід Володимир Іванович Викладач, спеціаліст вищої категорії E-mail: vladimirzhurid@gmail.com
Назва освітньо-професійної програми	Аеронавігація
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	272 Авіаційний транспорт
Статус дисципліни	Обов'язкова компонента освітньо-професійної програми, вивчається у 6 семестрі 3 курсу
Мета вивчення дисципліни	Вивчення дисципліни є надати здобувачам вищої освіти базові знання по міжнародному та національному повітряному праву. Формування у курсантів свідомості у необхідності глибокого вивчення положень стандартів та рекомендацій

	ICAO, EASA законів і положень, які регулюють діяльність авіації в Україні. Курсанти отримують знання вимог основних документів, які регламентують технічне обслуговування ПС, що сприяє забезпеченню безпеки польотів.
Завдання вивчення дисципліни	Дисципліна включає вивчення повітряного законодавства, основними розділами якого є міжнародне повітряне право, стандарти EASA, підзаконні акти регулюючи діяльність цивільної авіації і технічне обслуговування ПС.
Обсяг дисципліни	3 кредита ECTS
	- загальна кількість год.- 90
	- лекції - 4 год.
	- семінарські / практичні/ лабораторні заняття - 0/2/0 год.
	- самостійна робота - 84 год.
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – заочна Види навчальних занять: лекції, практичні заняття.
Самостійна робота	Робота з навчальною літературою, виконання контрольних робіт під час аудиторних занять, самостійне вирішення практичних задач.
Індивідуальні завдання	Самостійні роботи, курсова робота
Необхідне обладнання	<ul style="list-style-type: none"> - телевізор, екран, комп'ютер; - комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет; - папір; - фюзеляжі повітряних суден для проведення практичних занять; - комплект матеріалів для викладача.
Мова викладання	українська
Контроль	<p>Методи контролю: опитування на практичних заняттях, написання контрольних робіт, , участь в дискусії, виконання практичних завдань на практичних заняттях</p> <p>Форми контролю: поточний контроль і підсумковий контроль у формі екзамену, перевірка виконання самостійних робіт.</p>
Інтегральна компетентність, загальні	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній

компетентності (ЗК)	<p>діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризуються комплектною та невизначеною умов.</p> <p>ЗК 03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
Спеціальні (предметні, фахові) компетентності (СК)	<p>ФК 01. Здатність дотримуватися у професійній діяльності вимог міжнародних та національних нормативно-правових документів в галузі авіаційного транспорту, інструкцій та рекомендацій з експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів авіаційного транспорту та їх систем.</p> <p>ФК 02. Здатність аналізувати об'єкти авіаційного транспорту та їх складові, визначати вимоги до їх конструкцій, параметрів та характеристик.</p> <p>ФК 03. Здатність здійснювати експериментальні дослідження та вимірювання параметрів та характеристик об'єктів авіаційного транспорту. їх агрегатів, систем та елементів.</p> <p>ФК 04. Здатність розробляти та впроваджувати технологічні процеси, технологічне устаткування і технологічне оснащення, засоби автоматизації та механізації при виробництві, експлуатації, ремонті та обслуговуванні об'єктів авіаційного транспорту. їх систем та елементів.</p> <p>ФК 05. Здатність розробляти та впроваджувати у виробництво технологічні процеси будівництва, експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів авіаційного транспорту, їх систем, оформлювати</p>

	<p>відповідну документацію, інструкції, правила та методики.</p> <p>ФК 06. Здатність розробляти з урахуванням безпечних умов використання, міцнісних, естетичних, ергономічних і економічних параметрів технічні завдання і технічні умови на проектування об'єктів авіаційного гран спорту, його систем та окремих елементів; складати плани розміщення устаткування, технічного оснащення та організації робочих місць, розраховувати завантаження устаткування та показники якості продукції.</p> <p>ФК 07. Здатність аналізувати технологічні процеси виробництва й ремонту об'єктів авіаційного транспорту.</p> <p>ФК 12. Здатність організовувати дію системи звітності та обліку (управлінського, статистичного, технологічного) роботи об'єктів та систем авіаційного транспорту, здійснювати діловодство, документування та управління якістю згідно нормативно-правових актів, інструкцій та методик.</p> <p>ФК 13. Здатність аналізувати техніко-економічні та експлуатаційні показники об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів з метою виявлення та усунення негативних чинників та підвищення ефективності виробничого процесу.</p> <p>ФК 14. Здатність організовувати власну роботу, роботу підлеглих та підпорядкованих підрозділів відповідно до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки на об'єктах авіаційного транспорту при їх побудові, виробництві, експлуатації. технічному обслуговуванні та ремонті.</p>
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
<p>Тема №1 «Нормативна база»</p> <p>Роль міжнародної організації цивільної авіації. Повітряний кодекс України. Роль держав-членів і національних авіаційних властей. Роль EASA. Роль Європейської комісії. Взаємний зв'язок між Part-21, Part-M, Part-145, Part-66, Part-147 та EU-OPS</p> <p>Тема №2 «Part-66 Персонал який засвідчує технічне обслуговування»</p> <p>Технічні вимоги. Процедури для компетентних органів. Додатки.</p>	

Тема №3 «Part-145 Схвалені організації з технічного обслуговування»

Технічні вимоги. Процедури для компетентних органів.

Тема №4 «EU-OPS»

Комерційний повітряний транспорт/комерційні перевезення. Сертифікати комерційних перевізників. Відповідальність перевізників, зокрема щодо підтримання льотної придатності та технічного обслуговування. Документи, що перевозяться на борту. Розфарбування повітряного судна (маркування)

Тема №5 «Сертифікація повітряного судна»

Правила сертифікації, такі як EACS-23/25/27/29. Сертифікація типу. Додаткова сертифікація типу. Part-21 Схвалення організації з проектування/виробництва. Сертифікат льотної придатності. Сертифікат про реєстрацію. Сертифікат шуму. Свідоцтво про зважування. Дозвіл на радіостанції та Схвалення.

Тема №6 «Part-M»

Технічні вимоги. Процедура для компетентних органів.

Тема №7 «Застосовані національні та міжнародні вимоги»

Програм технічного обслуговування, перевірок технічного обслуговування та інспекцій.

Головних переліків мінімального обладнання, переліків мінімального обладнання, перелік відхилень конструкції, з якими дозволений виліт. Директив льотної придатності. Експлуатаційних бюлетнів, інформації про послуги виробників. Модифікацій та ремонту. Документації технічного обслуговування: керівництва з технічного обслуговування, керівництва з ремонту конструкції, ілюстрованого каталогу запчастин тощо: Підтримання льотної придатності. Випробувальних польотів. ETOPS, вимог щодо технічного і диспетчерського обслуговування. Всепогодних польотів, категорій польотів 2/3 і вимог до мінімального обладнання.

Програмні результати навчання

РН 03. Застосовувати сучасні інформаційні технології, технічну літературу, бази даних. інші ресурси та сучасні програмні засоби для розв'язання спеціалізованих складних задач авіаційного транспорту.

РН 06. Аналізувати і обґрунтовувати соціальну значущість професійної діяльності для сталого розвитку країни.

РН 09. Аналізувати основні історичні етапи розвитку предметної області спеціальності.

РН 10. Знати основні положення нормативно-правових та законодавчих актів України у сфері

	авіаційною транспорту, інструкцій та рекомендацій з експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів авіаційного транспорту. їх систем та елементів. РН 11. Аналізувати побудову і функціонування об'єктів авіаційного транспорту, їх систем, елементів, фактори, що впливають на їхні характеристики та параметри. РН 12. Визначати параметри об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів шляхом проведення вимірювального експерименту і оцінкою його результатів. РН 13. Знати основні технологічні операції, технологічне устаткування, технологічне оснащення, засоби автоматизації та механізації що використовуються в експлуатації, ремонті та обслуговуванні об'єктів авіаційного транспорту, їх систем та елементів.		
Критерії оцінювання дисципліни	Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю: - поточний контроль - 50 балів - підсумковий контроль 50 балів. Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувача вищої освіти. Оцінка за аудиторну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які ним отримані на практичних та лабораторних заняттях (здобувач має отримати не менш 5 позитивних оцінок) з коефіцієнтом 5. Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які отримані здобувачем за: реферати, контрольні роботи з коефіцієнтом 5. Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, які отримані здобувачем протягом семестру, та балів, які набрані на підсумковому контролі (екзамені).		
	ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS		
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.

80 – 89	Добре (“зараховано”)	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 –79		С	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65 –74	Задовільно (“зараховано”)	Д	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки

1–20		F	<p>„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.</p>

Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

- якому році була проведена Чиказька конференція для врегулювання питань розвитку міжнародної цивільної авіації і де?
2. Коли і в якому місті відбулася перша сесія Асамблеї ІКАО?
  3. Коли конвенція про міжнародну ЦА вступила в дію?
  4. Що означає ІКАО?
  5. Як часто скликається Асамблея ІКАО?
  6. Які мови ІКАО є офіційними?
  7. Яка структура ІКАО?
  8. Що є головним представницьким органом ІКАО?
  9. Які питання вирішує Асамблея?
  10. Рада ІКАО, скільки людей, хто призначає, хто очолює і його функції?
  11. Секретаріат ІКАО, хто призначає, хто очолює, його функції та регіональні представництва?
  12. Під якою назвою виходять документи ІКАО?
  13. У якому вигляді оформляються Стандарти і що регламентує додаток до Чиказької Конвенції № 16?
  14. Що означає Part-66, в якому році були введені в дію в Україні та їх зміст?
  15. Які існують категорії і підкатегорії при видачі свідоцтв персоналу з ТО ПС?
  16. Які сертифікати має право видавати власник свідоцтва категорії «А» після ТО?
  17. Які сертифікати має право видавати власник свідоцтва категорії «В.1» після ТО?
  18. Які сертифікати має право видавати власник свідоцтва категорії «В.2» після ТО?
  19. Які сертифікати має право видавати власник свідоцтва категорії «С» після ТО?
  20. Через який час можна перездати незданий модуль, якщо кандидат пройшов повторне навчання з даного модуля або якщо не проходив?
  21. Який досвід повинен мати заявник, який звертається про видачу свідоцтва по ТО ПС для категорії В2 і підкатегорій В1.1і В1.3, якщо він раніше не проходив відповідної технічної підготовки?
  22. Який досвід повинен мати заявник, який звертається про видачу свідоцтва по ТО ПС для категорії В2 і підкатегорій В1.1і В1.3, якщо він має завершено підготовку кваліфікованого робітника в технічній галузі?
  23. Який досвід повинен мати заявник, який звертається про видачу свідоцтва по ТО ПС для категорії В2 і підкатегорій В1.1і В1.3, якщо він має завершений курс базової підготовки в організації відповідної Part- 147?
  24. Який досвід повинен мати заявник, який звертається про видачу свідоцтва по ТО ПС для категорії А і підкатегорій В1.2і В1.4, якщо він має завершено підготовку кваліфікованого робітника в технічній галузі?
  25. Який досвід повинен мати заявник, який звертається про видачу свідоцтва по ТО ПС для категорії А і підкатегорій В1.2 і В1.4, якщо він раніше не проходив відповідної технічної підготовки?

26. Який досвід повинен мати заявник, коли звертається про видачу свідоцтва по ТО ПС для категорії С відносно великого ПС, якщо він застосовував свої права за категоріями В1.1, В1.3?
27. Який досвід повинен мати заявник, коли звертається про видачу свідоцтва по ТО ПС для категорії С відносно великого ПС, якщо він застосовував свої права за категоріями В1.2, В1.4?
28. Що означає запис Part-145?
29. У якому році в Україні було введено в дію Part-145?
30. Що означає "Керівництво організації з ТО"?
31. Коли видається сертифікат дозволеної передачі?
32. Чи може організація з ТО видати разове сертифікаційне повноваження своєму працівникові, який не має повноважень, проводити ТО на даному типі ПС, якщо ПС
приземлився там де немає персоналу по ТО даного типу ПС?
33. Чи може організація з ТО видати обмежені сертифікаційні повноваження по ТО командир ПС або бортінженерів, якщо ПС експлуатується поза базою?
34. Чи можна встановлювати на ПС тимчасово компоненти без сертифіката передачі, якщо ПС не в змозі виконати зльот через відсутність компонента?
35. У яких випадках Сертифікат дозволеної передачі форма 1 EASA по ТО компонентів може не оформлятися?
36. Чи повинна організація по ТО зберігати дані про персонал засвідчує ТО після їх звільнення?
37. Чи повинна організація по ТО зберігати записи про проходження навчальних програм персоналу по ТО категорії В1 і В2 після їх звільнення?
38. У який термін організація з ТО повинна інформувати компетентний орган і організацію, яка відповідає за конструкцію про виявлений дефект, який може привести до аварійної ситуації?
39. У які терміни організація з ТО повинна організовувати навчання персоналу по ТО
40. Що означає EU OPS-3?
41. Який головний метод контролю держави за діяльністю експлуатанта?
42. З якою метою здійснюється сертифікація експлуатанта?
43. До яких вертольотів НЕ застосовуються вимоги EU OPS-3?
44. Хто повинен забезпечити виконання всього обсягу ТО відповідно до схвалення програми ТО ПС експлуатанта?
45. Хто повинен забезпечити виконання модифікацій і ремонтів АТ відповідно до стандарту?
46. Що означає Part-21?
47. У якому році в Україні було введено в дію вимоги Part-21?
48. Що таке Сертифікат типу?
49. Який термін дії Сертифікату типу на зразок авіаційної техніки?
60. Що таке ДОДАТКОВИЙ СЕРТИФІКАТ ТИПУ, що він засвідчує, в яких випадках і кому видається?
61. Що таке СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ, за яких умов його можна

- отримати і коли воно втрачає силу?
62. Що таке сертифікат по шуму на місцевості?
63. У разі припинення дії Свідоцтва по шуму, чи можна виконувати польоти на даному ПС?
64. Чи може Сертифікат по шуму передаватися новому власнику ПС?
65. Що означає Part- M?
66. У якому році в Україні було введено в дію Part-M?
67. Що означає підтримка льотної придатності ПС?
68. Чи повинна організація з перегляду льотної придатності зберігати записи по персоналу після їх звільнення?
69. Протягом якого часу після видачі Сертифіката копія Сертифікату перегляду льотної придатності повинна бути надіслана до компетентного органу держави реєстрації ПС?
70. У який термін повинен бути проінформований компетентний орган, якщо результат перегляду льотної придатності негативний?
71. Протягом якого часу організація з управління підтримки льотної придатності повинна зберігати копії всіх записів після зняття ПС з експлуатації?
72. Який досвід повинен мати персонал з перегляду льотної придатності для ПС, які використовуються в комерційних перевезеннях?
73. Що означає скорочення MMEL / ГПМО?
74. Який термін відновлення непрацездатного обладнання встановлює ГПМО для категорії А, В, С, Д?
75. Що означає директива льотної придатності?
76. Хто несе відповідальність за виконання Директив льотної придатності?
77. Яким ПС компетентний орган може видати "Дозвіл на виконання польотів?"
78. Що таке експлуатаційний бюлетень?

ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література:

1. Положення 11 до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію. „Обслуговування повітряного руху”, 1996.

Додаткова література

3. Правила сертифікації повітряних суден, пов’язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника АПУ 21(Part 21)
4. Part-66 Персонал який засвідчує технічне обслуговування
5. Part-145 Схвалені організації з технічного обслуговування.
6. Part-M Підтримання льотної придатності
7. EU-OPS комерційні перевезення

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Режим доступу: <http://aerolan.com.ua/publ/35-1-0-55>

Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2

Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/>

Режим доступу: http://uksatse.ua/doc/ans_list_10_2018_uk.pdf

